

A Kúria a dr. Haller Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Nagy József ügyvéd által képviselt alperes ellen alvállalkozói díj megfizetése iránt a Budakörnyéki Járásbíróságon 1.G.20.765/2012. szám alatt folyamatban volt, és a Budapest Környéki Törvényszék 9.Gf.24.088/2013/8. számú ítéletével befejezett perében az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

r é s z í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet az alperest a keresettel érvényesített 5.769.253 forint alvállalkozói díj és annak 2012. május 31-től a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamata megfizetésére kötelező részében hatályában fenntartja.

A beszámítási kifogás és a perköltség tekintetében a jogerős ítéletet az elsőfokú ítéletre is kiterjedően hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

A felperes felülvizsgálati eljárási költségét 150.000 (Egyszázötvenezer) forintban, az alperesét pedig 727.000 (Hétszázhuszonhétezer) forintban állapítja meg.

Ez ellen a részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes 1994-től kezdődően bemutató csontokat gyártott a perben nem szereplő ... Kft., későbbi elnevezésén ... Kft. részére. A vállalt munkafeladat teljesítéséhez az alperes a 2007. június 20-án létrejött alvállalkozási szerződés alapján alvállalkozóként a felperest vette igénybe. A szerződésben a felek megállapodtak abban is, hogy a felperes az érintett termékkörben az alperest megkerülve nem lép sem közvetlen, sem közvetett kapcsolatba a ... Kft-vel, sem az alvállalkozási szerződés fennállása alatt, sem azt követően. Arra az esetre, ha a felperes ezt a kötelezettségét megszegné, 7.000.000 forint kötbér fizetését kötötték ki azzal, hogy az alperes a kötbért meghaladó kárát is jogosult érvényesíteni.

A ... Kft. 2012. március 30-i hatállyal megszüntette az alperessel létesített jogviszonyát, majd 2012. május 04-től kezdődően közvetlenül a felperestől rendelte meg a bemutató csontok gyártását.

Az alperes a 2012. március 20. és április 11. közötti időszakban összesen 5.769.253 forint alvállalkozói díjat nem fizetett meg a felperes részére.

A felperes keresetében 5.769.253 forint hátralékos alvállalkozói díj és járulékai megfizetésére kérte az alperest kötelezni.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az alvállalkozói díjkövetelést sem jogalapjában, semösszegszerűségében nem vitatta. A kereseti követelés erejéig azonban beszámítási kifogást terjesztett elő, álláspontja szerint ugyanis a felperes az alvállalkozási szerződést megszegve létesített szerződéses kapcsolatot az ő korábbi megrendelőjével, a ... Kft-vel. A szerződésben kikötött 7.000.000 forint kötbér ezért - érveléséből kitűnően - megilleti.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest 5.769.253 forint és járulékai megfizetésére kötelezte, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a felperesnek az alvállalkozási szerződés versenytilalmi előírása értelmében addig az időpontig kellett tartózkodnia attól, hogy közvetlenül vagy közvetve, de az alperes megkerülésével szerződéses kapcsolatot létesítsen az alperes megrendelőjével, a ... Kft-vel, ameddig az alperes és megrendelője jogviszonyban álltak egymással. E szerződés megszűnését követően ugyanis a korlátozás érvényesülésének nem volt gazdasági indoka. Azt pedig az alperes a perben többszöri felhívás ellenére sem bizonyította, hogy a közte és a megrendelője között fennállt szerződéses kapcsolat a felperes felróható magatartása folytán szűnt meg, vagyis a felperes megszegte az alvállalkozási szerződés 7.000.000 forint kötbérrel biztosított rendelkezését. A beszámítási kifogás teljesítésére ezért nem kerülhetett sor, az alperes köteles a felperes egyebekben nem vitatott hátralékos alvállalkozói díjkövetelését teljesíteni.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése, és elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása, másodlagosan pedig az ügyben eljáró bíróságok új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt - az alperes élt felülvizsgálati kérelemmel.

Kifejtette, hogy a jogerős ítélet sérti a Polgári Törvénykönyvről

szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 207. § (1) bekezdését, valamint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 163. § (1) bekezdését és 206. § (1) bekezdését. Álláspontja szerint ugyanis az alvállalkozási szerződés versenytilalmi rendelkezésének a közte és a megrendelője közötti szerződéses kapcsolat megszűnését követően is érvényesülnie kellett. A felperes tehát azzal, hogy a jogviszony megszűnése után az ő megkerülésével közvetlenül szerződött a ... Kft-vel, megszegte az alvállalkozási szerződést. A szerződésszegés bekövetkezése körében a véleménye szerint további bizonyítási kötelezettség nem terhelte, a bíróság ezért alaptalanul hívta fel bizonyítási indítványai előterjesztésére, és tévesen mellőzte a beszámítási kifogás útján érvényesített kötbérkövetelése teljesítését.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet a beszámítási kifogás elbírálása körében a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból jogszabálysértő.

Az alperes a felperes alvállalkozói díjkövetelését sem jogalapjában, semösszagszerűségében nem vitatta, kizárólag beszámítási kifogására tekintettel kérte a kereset elutasítását. Felülvizsgálati kérelmében is csak beszámítási kifogása számára kedvezőtlen elbírálását sérelmezte.

E vonatkozásban, tehát a beszámítani kívánt kötbérkövetelés megítélése szempontjából annak volt döntő jelentősége, hogy a felperes a felek között létrejött alvállalkozási szerződésben arra kötelezte magát, hogy az alperes megkerülésével sem közvetlenül, sem közvetetten nem létesít a bemutató csontok gyártására irányuló jogviszonyt az alperes megrendelőjével, a ... Kft-vel. E kötelezettségvállalás hatálya pedig - a szerződés szövegezéséből egyértelműen megállapíthatóan - az alvállalkozási szerződés megszűnését követő időszakra is kiterjedt. Ezért az, hogy a felperes 2012. májusában közvetlenül szerződéses kapcsolatba lépett a ... Kft-vel, a jogerős ítélet indokolásában kifejtettekkel ellentétben az alvállalkozási szerződés - kötbérrel biztosított - versenytilalmi kikötésébe ütközött.

Kötbérfizetési kötelezettség a Ptk. 246. § (1) bekezdése értelmében kétségkívül csak felróható szerződésszegéshez kapcsolódhat. A kötelezett felróhatóságát azonban nem a jogosultnak kell bizonyítania, hanem a kötelezett mentheti ki magát a kötbérfelelősség alól vétlensége, vagyis annak bizonyításával, hogy az adott helyzetben általában elvárható módon járt el. A bíróság

ezért a perben a Pp. 3. § (3) bekezdésének helytelen alkalmazásával hívta fel az alperest e vonatkozásban bizonyítási indítványai előterjesztésére, és a bizonyítás elmaradására hivatkozással tévesen ítélte megalapozatlannak a beszámítási kifogás útján érvényesített kötbérigényt. Az alperest a beszámítási kifogás körében további bizonyítási kötelezettség nem terhelte, helyesen a felperest kellett volna a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján tájékoztatni a kimentés körében a bizonyítandó tényekről és a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményeiről. Minderre azonban a bíróság eltérő jogi álláspontja folytán nem került sor.

A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a keresettel érvényesített, nem vitatott alvállalkozói díjkövetelésre és késedelmi kamataira vonatkozó részében részítéletével (Pp. 213. § (2) bekezdés, 3/2000. Polgári jogegységi határozat) a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, egyebekben, a beszámítási kifogás és a perköltség tekintetében pedig a Pp. 275. § (4) bekezdése szerint - az elsőfokú ítéletre is kiterjedően - hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a körben új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A beszámítási kifogás kapcsán a megismételt eljárásban a Pp. 3. § (3) bekezdése szerint tájékoztatást kell adni a felperes részére a kötbérfelelősség alóli mentesülés körében a bizonyítás szükségességéről, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítás elmaradásának, illetve sikertelenségének jogkövetkezményeiről. Ha e vonatkozásban a felperes bizonyítást nem ajánl fel, illetőleg a felajánlott bizonyítás nem vezet eredményre, az alperes által előterjesztett kötbérigény teljesítése nem mellőzhető.

A Kúria a feleknek a kereseti kérelemhez és a beszámítási kifogáshoz kapcsolódóan felmerült felülvizsgálati eljárási költségét - a kereset és a beszámítási kifogás közötti, eljárási szempontból szoros kapcsolatra figyelemmel - csupán megállapította (PK 154. sz. állásfoglalás, 4/2009.(XII. 14.) PK vélemény), ennek viseléséről a megismételt eljárásban, az eljárást befejező határozatban kell rendelkezni.

Budapest, 2015. február 12.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin s.k. bíró